

ANTROPOZOFIA V KAŽDODENNOM ŽIVOTE

RUDOLF STEINER

GA Neznáma

22. februára 1911, Bazilej

Ak skutočne pochopíme duchovnú vedu, dáva nám silu a dôveru v život. Ako ju môžeme zaviesť do nášho života, aby nám pomohla napredovať? Mnoho ľudí si myslí, že keď nadobudnú vedomosti v tejto oblasti a nahromadia duchovné pravdy, nie je to pomoc, ale prekážka v zdravom ľudskom živote. Prečo, pýtajú sa, potrebujeme všetky tieto znalosti ducha, prečo by sme sa mali toľko učiť o vývoji Zeme a celého planetárneho systému? Prečo to vôbec potrebujeme? Hovorí sa, že sme skutočnými teozofmi, keď sa snažíme nájsť v sebe vyššie ja a tým sme schopní napredovať ako ľudské bytosti. Sú iní, ktorých mysle sú viac teoretické a ktorí radi počúvajú o rôznych členoch ľudského bytia, o vývoji ľudstva v rôznych epochách kultúry a o pravidelných, číselných obdobiach. Chcú sa o všetkých týchto veciach čo najrýchlejšie dozvedieť, pričom si zaznamenajú najdôležitejšie pravdy v niekoľkých slovách a rozšíria ich v katechetickej forme. Musíme však potvrdiť, že ani jeden z týchto pojmov v žiadnom prípade nezodpovedá tomu, čo pre nás môže znamenať Duchovná veda a čo znamená pre tých, ktorí prostredníctvom nej prijali správny postoj k životu.

Je pravda, že musíme začať tým, že sa dozvieme, že človek pozostáva z fyzického tela, éterického tela, astrálneho tela a ega. Je však chybou myslieť si, že ich vymenovaním poznáme niečo o ľudskej bytosti, pretože keď to robíme, iba schematizujeme. O človeku skutočne niečo vieme až vtedy, keď sa toto poznanie aplikuje na život. To je však nemožné, pokiaľ si neuvedomíme, že podstatné nie je len poznať mená týchto štyroch členov, ale aj to, ako sú prepojené v rámci ľudskej bytosti. Keď sa pozrieme na ľudskú bytosť, je nevyhnutné vedieť, ako je jeho éterické telo spojené s jeho fyzickým telom, či éterické a astrálne telo smeruje k sebe a hľadá úzke spojenie, alebo či sú spojené

voľne. Bližšie pozorovanie ukazuje, že vzťah medzi týmito členmi ľudskej bytosti sa v priebehu vývoja ľudstva na zemi mení. V minulosti bol tento vzťah iný a v budúcnosti sa bude líšiť od toho, čo je dnes.

Ak budeme študovať starovekého Egyptana v prvých tisícročiach egyptskej kultúry, a tak sa pozrieť na seba v minulých inkarnáciách, nájdeme v ňom ľudskú bytosť, ktorej fyzické, éterické a astrálne telá boli voľne spojené. Ale keď vezmeme do úvahy ľudskú bytosť súčasnej doby, nájdeme miesto toho dôvernejšie a užšie spojenie medzi jeho rôznymi členmi. A v budúcnosti bude toto spojenie čoraz bližšie. To vysvetľuje, prečo musíme prejsť rôznymi epochami kultúry. Keď povieme, že človek sa reinkarnuje toľko a toľkokrát, môžeme sa tiež opýtať: Prečo sa reinkarnuje? — Pretože spojenie medzi jeho obopínajúcimi členmi sa vždy mení, takže sa mení aj človek, s ktorým sa stretávame vo vonkajšom svete v rôznych epochách. Keď sme boli Chaldejci, mali sme celkom inú telesnú konštitúciu ako tá dnešná a v budúcnosti budeme opäť inak konštituovaní. Kvôli týmto rozdielom sú naše ľudské skúsenosti odlišné.

Teraz je nevyhnutné rozvinúť správny druh myšlienok týkajúcich sa skutočného vzťahu vnútorného jadra človeka prechádzajúceho z inkarnácie k inkarnácii s jeho obalmi – astrálne telo, éterické telo a fyzické telo. V skutočnosti bežná veda nevie nič o hlbších zákonoch, ktoré vládnu od jednej inkarnácie k druhej. Zaoberá sa len tým, čo je vonkajšie. Ignoruje dokonca aj hlbší význam zákonov, ktoré riadia vonkajší plášť. Môžeme sa o tom presvedčiť, keď zvažíme niektoré súvislosti, ktoré bežná veda akceptuje alebo zamietne.

Je veľmi zaujímavé poznamenať, že veda bola dlho naklonená pripisovať slobodnú vôľu človeku. Napriek tomu som vás upozornil, že moderná veda v mnohých ohľadoch popiera existenciu slobodnej vôle. Odkazuje nás na externý vedecký výskum, ktorý nám hovorí, aby sme pozorovali vonkajší priebeh života. Štatistiky môžu napríklad zistiť, koľko samovrážd sa vyskytne na určitom mieste. V súvislosti s týmito samovraždami je možné zistiť určitú pravidelnosť. Štatistiky ukazujú, že k tomu dochádza v určitých pravidelných intervaloch. Určitý počet ľudí je jednoducho odsúdený na samovraždu. Ako je potom možné hovoriť o slobodnej vôli? — Dalo by sa ísť ešte ďalej a upozorniť na techniku poistných výpočtov, ktoré

formulujú a počítajú, koľko z určitého počtu ľudí bude po tridsiatich rokoch ešte nažive. Toto je vyjadrené aritmeticky. Smrť a narodenie sú teda uväznené vo vonkajších zákonoch Prírody. Bežná veda to pripúšťa. Bude však nútené pripustiť aj veľmi odlišné veci, pretože už teraz je zrejmé, že do popredia vystupujú isté skutočnosti, ktoré prinútiť ľudí rozmýšľať duchovno-vedeckým spôsobom. Všeobecne povedané, veda nie je ochotná prijímať nové myšlienky. V tomto smere sa riadi veľmi zvláštnym zvykom. Je počuť, ako ľudia vyhlasujú, že v stredoveku boli muži, ktorí boli proti Keplerovmu objavu. Bolo potrebné najväčšie úsilie, aby sa jeho učenie presadilo proti temným mysliam jeho veku. Práve ľudia, ktorí teraz viac ako iní upozorňujú na túto skutočnosť, sú tí, ktorí zaujímajú rovnaký postoj nielen k duchovnej vede, ale aj k vedeckým faktom, ktoré nás v súčasnosti nútia hľadať duchovné zákony.

Istý berlínsky lekár napríklad zistil určité číselné súvislosti, ktoré sa vyskytujú v priebehu ľudského života. Tento lekár, menom Fliess [Wilhelm Fließ (1858-1928)], začal registrovať súvislosti medzi narodením a smrťou tak, že ich sledoval v rôznych rodinách. Napríklad členka istej rodiny zomrela v určitý deň. Jej prvé vnúča sa narodilo 1428 dní pred jej smrťou, druhé vnúča 1428 dní po jej smrti, takže v tomto prípade smrť starej mamy leží symetricky pred a po narodení vnúčaťa. V priebehu 7-krát 1428 dní po jej smrti sa narodilo pravnúča. Sledovaním tohto prípadu sa dostávame k určitým číselným súvislostiam, ktoré napokon veľmi úžasným spôsobom určujú vzťah medzi prípadmi smrti a narodenia. Fliess to zistil v mnohých prípadoch. Moderná veda to však zjavne nechce uznať, pretože ide príliš proti svojmu smeru.

Aj zlepšenie zdravotného stavu je založené na číselných spojeniach. Keď porovnáme počet úmrtí na tuberkulózu v určitej epoche s počtom úmrtí v predchádzajúcich desaťročiach, opäť zistíme, že je to regulované určitými číslami. Lekári tvrdia, že hygienickými opatreniami sa im podarilo znížiť prípady úmrtia na tuberkulózu. Fliess však dokázal, že tento pokles možno vypočítať na základe aritmetických súvislostí. To je pre modernú vedu nanajvýš nepohodlné, ale nakoniec bude nútená pripustiť existenciu objektívnych aritmetických zákonov. Vráti sa k vete Pytagoras: "Číslo je niečo, čo vládne všetkému, čo tká a žije". S našou dušou počítame, ale vyšší Duchovia urobili tieto výpočty už dávno a zaviedli do behu

života niečo, čo je v súlade s číslami. Zdá sa, že do hry vstupuje pytagorejské príslovie: „Pri zvolaní sveta je Boh matematikom“. Na druhej strane, ak by to tak bolo, posilnilo by to postoj bežnej vedy, ktorá popiera, že by sa vnútro človeka podieľalo na osude jeho života. Lebo ak sú narodenie a smrť spojené tak, že vzdialenosť medzi nimi je 7-krát 1428 dní, je možné vypočítať, kedy musíme zomrieť, a v takom prípade sa naša vnútro skutočne zdá byť uväznená v násilných vonkajších podmienkach. .

Zjavne sa musíme zriecť hovorenia o špeciálnych zákonoch, ktoré riadia naše vnútro. Možno však uviesť vonkajšie dôvody, ktoré nám hovoria, že to nakoniec nie je celkom správne. Podľa výpočtov môže k určitému počtu samovrážd skutočne dôjsť na určitom mieste, ale je možné aritmeticky určiť, ktorá osoba spácha samovraždu? Podľa teórie pravdepodobnosti je možné vypočítať pravdepodobnú dĺžku ľudského života. Ale nemyslím si, že niekto pripustí, že bude musieť zomrieť v deň určený aritmetickým výpočtom. Tieto zákony založené na matematických vzorcoch nemajú žiadny vplyv na vnútorné bytie človeka.

Ale ako sa veci majú, keď Fliess dokáže, že medzi prípadom úmrtia a dvoma pôrodmi je 1428 dní? Dokazuje to niečo v súvislosti s vnútornými zákonmi nášho ega? Nie je totiž možné hneď rozpoznať spojenie medzi vnútorným jadrom našej bytosti a vonkajším chodom života. Ako to vysvetliť tým, že nasledujeme Karmu, že musíme nasledovať svoje vnútorné Ego? Toto nie je ľahké pochopiť.

Dovoľte mi to vysvetliť na analógii – je celkom možné, že dve udalosti, dve napätia, dve navzájom spojené skutočnosti by mali mať úplne odlišný priebeh. Zvážte toto: keď cestujete z Baste do Zürichu, idete vlakom. Pozrite si cestovný poriadok, aby ste zistili, kedy váš vlak odchádza. Stávate sa takpovediac úzko spätým s postavami. Závisia od nich vaše myšlienky, vaše ciele atď. (Samozrejme, v cestovnom poriadku je veľa ďalších čísel). Ale nie je to tak, že popri tomto slede faktov existuje ešte jeden (sled faktov), ktorý súvisí s vývojom vašej duše: že chcete napredovať alebo "chytiť vlak?" Keď sa pozriete na rozvrh hodín, nepovie vám to nič o vás – či ste dobrý alebo zlý, múdry alebo hlúpy a pre bytie duše to nie je dôležité. Podobne čísla, ktoré vyplývajú z výpočtov Fliess, nie sú dôležité pre karmu nášho života. V živote chytáme určitý vlak, vstupujeme do určitého prúdu riadeného zákonitostami, ktoré sú

spojené s naším vnútrom len prostredníctvom vecí, ktoré si sami privodíme. Rozhodujeme sa, ktorý vlak chytiť. Rovnakým spôsobom sa musíme rozhodnúť prostredníctvom vnútorných zákonov našej karmy vstúpiť do určitého prúdu života, ktorý je potom určený aritmetickými zákonmi.

Hovorím o týchto veciach, pretože tí, ktorí hľadajú ducha, by mali čoraz viac nadobúdať pocit, že život je komplikovaný; je to niečo, čo nemožno obsiahnuť lenivými, ľahkými myšlienkami. Tí, ktorí si myslia, že je ľahké pochopiť celý život a že na to stačí pár viet z duchovnej vedy, sa veľmi mýlia. Musíme byť ochotní stále viac prenikať do týchto súvislostí. Mali by sme získať pocit, ktorý nám ukáže, že myšlienky, ktoré sú základom štruktúry sveta, sú platné aj pre človeka. Ak by neexistovalo žiadne spojenie medzi vonkajšími zákonmi a ľudskou karmou, celý náš život by sa rozpadol.

Dokazovať to môžu dva fakty. V duchovnej vede sa snažíme o čo najlepšie porovnania. Čísla v cestovnom poriadku sú istým spôsobom spojené s praktickým životom. Aj keď sa to netýka cestovného poriadku, či cestujete do Zürichu alebo nie, aj keď nevidíte žiadnu súvislosť s vašou cestou, cestovný poriadok je spojený s ľudskými podmienkami. Muži ho totiž zostavili tak, aby zodpovedal, nie príliš nešikovne, životným podmienkam. Je prispôsobený podmienkam života človeka vo všeobecnosti. Niečo podobné je v prípade ľudskej Karmy a prúdu života, ktorý ovláda. Bytosti vyšších hierarchií stanovili „časový rozvrh“ v súlade s numerickými podmienkami, ktoré sú potom objavené v pravidelných číslach štatistík. Tieto navonok zodpovedajú ľudským podmienkam vo všeobecnosti. Keď sa reinkarnujeme, môžeme mať ľahký alebo ťažký život. Nie v každej rodine sa stretávame so zákonom, podľa ktorého sa vnúča narodí vždy 1428 dní pred alebo po smrti starej mamy. Ale keď vezmeme do úvahy, že 1428 je deliteľné 28, že sa rovná 51 krát 28, potom je ľahšie pochopiť toto číselné spojenie. Tieto výpočty nedajú vždy číslo 1428, ale spravidla nájdeme násobok 28 medzi smrťou a narodením ktoréhokolvek člena rodiny. Násobky môžu byť 30, 17, 26 krát 28 a tak ďalej, ale budú obsahovať číslo 28: toto je zahrnuté pravidelne. V súlade s cestovným poriadkom máme možnosť stihnúť rôzne vlaky a podľa našej Karmy si môžeme zariadiť život ľahko alebo ťažko. Spomínam to preto, aby som naznačil, aké komplikované sú tieto podmienky v skutočnosti.

Chcel by som tiež zdôrazniť, že zo všetkých týchto právd možno vyvodiť morálny záver. Toto predstavuje nesmierne dôležitý prvok daný duchovnou vedou. Môžeme povedať: Žijem v tomto svete a nachádzam v ňom číselné súvislosti, ktoré mi ukazujú, ako je regulovaný vonkajší život. Kým to bolo objavené, vyžadovalo si to dlhé obdobia ľudského kultúrneho rozvoja. Koľko však skutočne vieme o týchto pravidelných zákonoch? Tu musíme priznať, že vieme naozaj veľmi málo. Pomaly a postupne sme objavovali niečo z tejto božskej múdrosti. Ale tak ako objavujeme najkrajšie a najdôležitejšie stránky múdrosti, múdrosť nás nabáda k pokore; ukazuje nám, ako málo sú naše myšlienky schopné obsiahnuť život.

To nás bude stimulovať pokračovať v úsilí o Svetlo. Tento morálny cit, túto úctu, ktorú máme k múdrosti obsiahnutej vo vesmíre, môžeme získať, aby sme sa stali lepšími ľudskými bytosťami. Tento cit k múdrosti nadobúdame, zmocňuje sa nás, keď spoznáme, ako blízko nám bol počas nášho života medzi smrťou a novým narodením. Keď musíme zostúpiť do novej pozemskej existencie, vyberáme si vlak, ktorým cestujeme, aby sme naplnili svoju karmu. Vtedy si vyberáme naše rodinné väzby. Ak by sa nás teraz niekto opýtal, ktorá rodina by bola pre našu súčasnú inkarnáciu najlepšia, netušili by sme. Ak by sme sa museli spoliehať len na vlastné sily, nemohli by sme urobiť správnu voľbu.

Pred našou inkarnáciou sme oveľa múdrejší ako potom, pretože v tom čase robíme správnu voľbu. Pocit, že teraz nie sme múdrejší ako pred narodením, nás nemôže naplniť hrdosťou na naše vlastné úspechy. Pretože počas našej existencie medzi smrťou a narodením sme boli naplnení inými silami okrem tých, ktoré máme vo chvíli, keď vstúpime do fyzickej existencie.

Keď vstupujeme do fyzického života, látky pozemských ríš nás prenikajú a existujú v našom tele. Pri odložení fyzického tela pri prechode bránou smrti nás prijímajú Bytosti Vyšších Hierarchií a zdieľame ich podstatu počas našej existencie medzi smrťou a novým narodením, rovnako ako tu zdieľame fyzické látky Zeme. Tieto fyzikálne substancie sa presadzujú – napríklad železo prúdi našou krvou v súlade s vonkajšími zákonmi – a podobne sa Bytosti vyšších hierarchií presadzujú medzi smrťou a novým narodením tým, že pôsobia v nás, a je to ich múdrosť, ktorá nás posúva smerom k ten správny prúd života. Bytosti Vyšších Hierarchií sú naplnené

múdrosťou, ktorú potrebujeme, rovnako ako sme naplnení fyzickou substanciou. Pokora je teda oprávnený pocit, je to morálny dôsledok poznania, že počas nášho fyzického života sme absorbovali len veľmi malú časť mocnej múdrosti tých Duchovných Bytostí.

Medzi smrťou a novým narodením sme začlenení do Bytostí Vyšších Hierarchií. Ak sa im nepodriadime, bolo by to rovnaké, ako keby sme sa snažili žiť na Zemi bez prijímania určitých fyzikálnych látok, ako je vodík, kyslík atď. Bolo by absurdné žiť bez úplného podriadenia sa Bytostiam Vyšších Hierarchií. Tí, ktorí majú na pamäti skutočnosť, že medzi smrťou a narodením sa musíme úplne odovzdať Bytostiam Vyšších Hierarchií, si položia otázku: Aká je najlepšia príprava na túto existenciu? A dajú si nasledujúcu odpoveď: Najlepšou prípravou je rozvinúť už počas súčasného pozemského života medzi narodením a smrťou pocit oddanosti božsko-duchovnému svetu. Ak nás preniknú tie správne pocity, pravdy, ktoré dostaneme, sa zmenia na pocity oddanej odovzdanosti. Pokora a úcta k duchovnému svetu potom bude žiť vo všetkých našich citoch.

Ak začneme myslieť a žiť týmto spôsobom, objavíme aj skutočnú rovnováhu v okolitom svete, pretože myšlienky tohto druhu regulujú a harmonizujú všetky naše ostatné pocity.

Do duchovno-vedeckého hnutia sa vnášajú mnohé omyly vonkajšieho sveta; sú to chyby, ktoré nepochádzajú z duchovnej vedy, ale ktoré sú do nej vnesené zvonku. Napríklad človek môže byť usilovný a aktívny vo vonkajšom svete, ale jeho činnosť môže byť charakterizovaná tým, že je ambiciózny a robí príliš veľa; ničí svoje sily a nevšimne si, že by mal vo svojej práci dodržiavať isté limity. Keď takýto človek vstúpi do **teozofie**, narazí na celkom odlišné predstavy, než aké mal vo vonkajšom svete. Do teozofie však vnáša aj svoje charakteristické vlastnosti. Môže napríklad počuť, že na napredovanie duše je potrebné určité množstvo štúdia. Začne študovať, no mal by sa naučiť všímať si, koľko skutočne dokáže urobiť v súlade so silami, ktoré mu pridělila jeho karma; nemal by sa venovať teozofickým štúdiám, ktoré prevyšujú jeho sily. Ak sa napríklad stane vegetariánom, musí si položiť otázku, či to s ním súhlasí alebo nie. Inak sa zničí.

Učeník duchovnej vedy musí udržiavať správnu rovnováhu. Musí vedieť, či naozaj dokáže dodržiavať tie najprísnejšie povinnosti. Pokojné a pokorné pozorovanie jeho karmy, jeho vlastných schopností a síl možno získať správnym prijatím toho, čo

nám môže dať duchovná veda. Tí, ktorí pokročili v okultizme najďalej, verne dodržiavajú pravidlo udržiavania správnej rovnováhy. Niektorí ľudia sa snažia vynútiť veci, keď vonkajšie okolnosti bránia skutočnému tréningu; zo všetkých síl sa usilujú dosiahnuť cieľ, ktorý majú na mysli, duchovne pracovať ako otroci, aby získali okamžitú odpoveď na vzniknuté problémy. Ale tí, ktorí skutočne pokročili, to nikdy neurobia. Predovšetkým by sa mala jasne predpokladať existencia určitého problému a potom by sa žiak duchovnej vedy mal spýtať sám seba: Ste v tejto chvíli schopný získať úplnú odpoveď? Počkaj (mal by si povedať), kým ti bytosti duchovného sveta pošlú túto odpoveď. Skutočný učeník ducha, ak sa musí hneď na začiatku namáhať a tlačiť, to zatiaľ vzdá. Vie, že musí čakať a môže čakať, pretože je naplnený poznaním večnosti života a toho, že karma, na ktorú nikdy nezabúda, dáva každému človeku, čo mu patrí. Potom príde istý moment, v ktorom dostane zvláštny vnútorný náznak... práve vtedy mu môžu dať odpoveď Sily duchovného sveta. Možno po mnohých rokoch, aj po mnohých inkarnáciách. Ale pre správny postoj je charakteristické vedieť čakať, cvičiť trpezlivosť, rozvinúť harmóniu duše.

Tí, ktorí sa nechajú správnym spôsobom ovplyvniť učením duchovnej vedy, sa naučia ovládať svoje pocity a vnemy, aby boli vždy schopní udržiavať harmonickú rovnováhu. Ak prijmeme tento postoj, naše Ego posielajú sily do astrálneho tela, takže astrálne telo absorbuje pravdy pochádzajúce z duchovného sveta, rovnako ako špongia absorbuje vodu, do ktorej je ponorená. Duchovné poznanie postupne prechádza do astrálneho tela a astrálne telo je ním preniknuté.

Žijeme v dobe, v ktorej je potrebné a v ktorej bude stále viac a viac potrebné preniknúť do astrálneho tela duchovnou múdrosťou. Časy sa menia čoraz viac a menia sa aj v súvislosti s prekročením prahu smrti. V budúcich epochách, keď sa človek opäť vráti na zem, jeho astrálne telo, ak nie je preniknuté duchovným poznaním, nenájde cestu do duchovného sveta a bude naplnené temnotou. Ale ak je naplnená pravdami, ktoré teraz absorbujeme, stane sa zdrojom svetla a bude vrhať toto svetlo na svoje prostredie, a tak bude vnímať múdrosť, ktorú prijímame tu na zemi, vo svetle duchovného sveta. Ak si teraz položíme otázku, prečo toto budúce svetlo duchovného sveta ešte neexistuje, môžeme povedať: Ešte neprišlo, pretože v minulosti existovala prvotná múdrosť, ktorú bolo možné vtlačiť do

človeka bez akéhokoľvek úsilia z jeho strany. Existovalo ako dedičstvo, ktoré človek dostal od starého Mesiaca. S týmto dedičstvom mohol preniknúť do duchovného sveta. To trvalo až do kresťanskej éry, keď už človek nemohol získať duchovnú múdrosť okamžite. V súčasnosti musí najprv naplniť svoju dušu duchovno-vedeckými pravdami, ktoré budú predstavovať silu, ktorá mu umožní vstúpiť do duchovného sveta, vedený svetlom v duši. Ľudské podmienky sa menia z epochy na epochu.

Každá forma okultizmu vie, že existuje múdrosť, ktorá prišla zo starého Mesiaca a vo svojich posledných stopách bola stále aktívna počas 15. a 10. storočia nášho letopočtu. Keď človek vstúpil do duchovného sveta, mohol vidieť svetlo, ktoré svietilo bez akéhokoľvek úsilia z jeho strany. Ale v súčasnosti sa celá múdrosť minulosti, ktorá existovala ako staré dedičstvo, môže spojiť s ľudskou dušou, ale duša už nežiari, keď prekročíme prah smrti. Len múdrosť, ktorú prijímame skrze Krista, keď hovoríme: „Nie ja, ale Kristus vo mne“, sa stane žiarivým svetlom, keď v budúcnosti prekročíme prah smrti. Preto prijímame pokresťančenú duchovnú vedu, aby sa naše astrálne telo stalo zdrojom svetla a aby sme ho mohli zdvihnúť, keď prekročíme prah smrti.

Keď prijmeme túto pokresťančenú duchovnú vedu a naplníme ňou svoje astrálne telo, nezostane len múdrosťou, pretože preniká do našich pocitov. Potom sa naučíme poznať životné podmienky minulých planetárnych štádií Saturna, Slnka, Mesiaca a nakoniec Zeme.

Ak živo preniknete do opisov v mojej *okultnej vede*, budete môcť cítiť, že opis Saturna má úplne inú notu ako ostatné planetárne podmienky. V popise Saturna budete cítiť, že tamojšie podmienky sú opísané s určitou tvrdosťou. Vaša duša to pocíti. A to je podstatné. Existencia Slnka bude prežívaná, ako keby obsahovala kvitnúci, rastúci život a pri opise Mesiaca budete cítiť temný, melancholický tón v predstavách, ktoré sa k nemu vzťahujú. Citlivý človek ho bude môcť aj ochutnať, jeho chuť ucíti na jazyku.

Blázni môžu namietat', že v popisoch sú nezrovnalosti a nebol zachovaný jednotný štýl. Mali by sme si však uvedomiť, že tieto rozdiely sú zásadné a prečo. Mali by sme vedieť, prečo sa melódia troch určitých tónov musí znova ozývať v slovách týchto opisov, a keď to vieme, dokážeme toto poznanie premeniť na pocity, ktoré

vysielame do sveta. Tieto pocity prechádzajú zmenou. Múdrost' absorbovaná astrálnym telom sa mení na dobrovoľné odovzdanie sa podmienkam sveta, a to sa zmocňuje nášho éterického tela. Ak budeme múdri, pripravíme na to cestu. Sily, ktoré nám umožňujú zostúpiť do našich následných inkarnácií, tvoria éterické telo a prenikajú ním. Ak sme počas nášho pozemského života naplnili svoje éterické telo skutočne zbožnými pocitmi a ono sa potom, keď zomrieme, rozpustí v univerzálnom Všetkom, odovzdáme vesmíru éterické telo naplnené zbožnosťou, éterické telo, ktoré môže byť prospešné pre nás, celý svet. Ak sme na druhej strane neboli oddaní, ale materialisti, éterické telo, ktoré po smrti odložíme, bude mať deštruktívny a výbušný účinok, keď sa rozpustí vo vesmírnom éteri. V rovnakej miere, v akej získavame múdrost', pomáhame nielen sebe, ale nepriamo aj svetu získavaním lepších síl. A rovnakou mierou, v akej rozvíjame zbožné city, pomáhame svetu priamo, pretože zbožnosť sa odovzdáva celému svetu.

Duchovná veda je nielen schopná udeliť múdrost' a rozvinúť zbožné pocity, ale tiež nám dáva dôveru a uvedomuje si vitálne sily tela. Vedomé spojenie s duchovným svetom samo o sebe nám dáva tieto vitálne sily.

Fichte si bol tohto spojenia síl vedomý. Aj on mal túto dôveru v život, takže keď hovoril o bytí človeka, mohol povedať: Pretože viem o svojom spojení s večným a že moje najvnútornejšie bytie je zakorenené vo večnom, mám takú dôveru v život, že Môžem povedať: Vzhliadam k tebe, skaly a hory; padni na mňa, rozdrv moje fyzické telo; oblaky, zakryte všetko, čo tvorí moje bytie; hrom, rozdeľ všetko, čo mi patrí; Napriek tomu budem vzdorovať tvojej sile! Životná dôvera prúdi z vedomia, že sme zakorenení vo večnej podstate ducha. Môže človek takto zakorenený vo večnej podstate ducha niekedy zoslabnúť? Je to Duchovná veda, ktorá mu dáva silu a neustále do neho vlieva niečo z tejto sily.

Čo sa stane s touto životnou dôverou? Múdrost' dáva astrálnemu telu silu, ktorá nám umožňuje prekonávať stále viac a viac prekážajúcich síl a dáva éterickému telu jeho správnu štruktúru. Ale sila, ktorá prúdi do nášho tela prostredníctvom poznania nášho spojenia s večným, je dôvera v život, ktorá preniká do samotných síl nášho fyzického tela. Maya, ilúzia a podvod od nás odchádzajú, ak sme vybavení týmito silami. Je ilúziou tvrdiť, že naše fyzické telo sa po smrti

rozpadne na prach. Nie! Štruktúra nášho fyzického tela, spôsob, akým sme ho tvorili, nie je ľahostajná záležitosť. Ak táto dôvera vo všetko, čo je večné, žije vo fyzickom tele, vrátime Zemi túto dôveru v život, ktorú sme pre seba získali. Zem-planétu posilňujeme silami získanými počas nášho života. Prostredníctvom nášho fyzického tela dávame svetu dôveru v život. Dekadentná časť nášho fyzického tela je iba Maya. Keď sledujeme fyzické telo za smrťou, vidíme, že množstvo dôvery v život, ktoré sme získali počas našej pozemskej existencie, prúdi do zeme.

Posilňujeme tak svoje astrálne telo, svoje éterické telo a svoje fyzické telo múdrosťou, zbožnosťou a životnou dôverou, tými najlepšimi silami, ktoré sme ako ľudia dokázali vyvinúť pre celý vývoj Zeme. Takto pracujeme na planéte Zem a získavame pocit, ktorý nám ukazuje, že človek nežije vo svete izolovane, ale že sily, ktoré v sebe rozvíja, majú hodnotu pre celý svet. Každé zrnko prachu nesie v sebe zákony vesmíru; podobne každá ľudská bytosť buduje alebo ničí svet tým, čo robí alebo necháva nedorobené. Môžeme niečo dať progresívnemu procesu sveta, alebo ho o niečo pripraviť a môžeme sa od toho rúcať tým, že to ignorujeme, tým, že sa nám nepodarí získať dôveru v život. Tieto hriechy opomenutia prispievajú k rozkladu našej planéty, zatiaľ čo múdrosť, oddanosť a dôvera v život, ktoré sme nadobudli, ju pomáhajú budovať. Môžeme tak postupne získať predstavu o pocitoch, ktoré nám môže dať Duchovná veda, keď sa zmocní celého človeka.